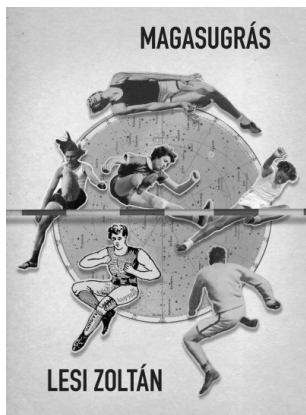

LENGYEL ZOLTÁN

Fehérmágia

LESI ZOLTÁN MAGASUGRÁS CÍMŰ KÖTETÉRŐL

Prae.hu
Budapest, 2019
89 oldal, 2890 Ft

Röstellem, de nem vagyok a kortárs magyar költészet alapos ismerője. Mentségemre legyen mondván: nem is vagyok költő. Nemrég egy John Ashberyvel 1980-ban készült interjút fordítottam, ahol az amerikai költőfejedelem azt tanácsolja fiatal kollégáinak, hogy olvassanak inkább kortársakat, mint régieket: ne riassza el őket a kortárs versek esetleges furcsasága, megközelíthetetlenlensége, amelyek első olvasáskor nehézséget okozhatnak. Hiszen így elkerülhetik, folytatja Ashbery, hogy öntudatlanul imitáljanak másokat: e tudásuk révén *tudatosan* imitálhatják őket.

Lesi Zoltán kötetéről sok minden elmondható, de egy dolog biztos nem: hogy öntudatlan mimézist folytatna. A *Magasugrás* című kötet elevenítője egy multiperspektivikus, polifón, implicit történelemfilozófiát hordozó költői nyelv, mely több érintett beszélőn keresztül szól hozzánk. Az elfogulatlanságra törekvést sajátos módon a szövegek nyomán követhető elfogultságainak a hálózata rajzolja ki.

A mikrotörténeti mozaikdarabok kiegészülve az ugyanfiktív, mégis költői igazságot hordozó Joseph Cornell-levelekkel olyan lehetséges konstellációk pontjait jelölik ki, melyeket az olvasónak kell így vagy úgy, saját mikrotörténeti oknyomozása szívósságának, kreatív-spontán képzelete gazdagságának vagy éppen történelemfilozófiai rátermettségének megfelelően összekötnie. A könyvet elsőre (vagy pont inkább másodjára?) érdemes úgy olvasni, hogy az olvasást megmetszákítjuk (jóllehet maga a könyvtárgy is megmetszákítja magamagát újságcikkekkel, archív fotókkal, asszemblázs-dokumentációkkal) a több irányba tartó nyomozás folytatásával, beírjuk egy-egy szöveg, szereplő, megszólított, hely nevét a böngésző keresőjébe, tájékozódunk, újabb rejtélyekre, megfelelésekre, diszkrépanciákra, (alternatív) mikrotörténeti mozzanatokra, vagy úgy is mondhatnám: enyhén korrigált történelemre bukkanunk. Utóbbira vegyünk egy egyáltalán nem tetszőleges példát, „A mérkőzés” című verset. 1982. november 13-án a Las Vegas-i Caesar-palotában a hu-

”

szonegy éves könnyűsúlyú ökölvívó világbajnok Ray „Boom-boom” Mancini második cím-mérkőzését vívta dél-koreai kihívójával, az ázsiai bajnokkal, Duk-koo Kimmel. Ahogy a vers beszélője fogalmaz: „A mérkőzés felülírta a boksztörténetét.” Valóban. A tizennégy menetig tartó, Mancini kínkeserves győzelmével végződő mérkőzést a koreai bokszoló nem sokkal élte túl: egy órával a meccs vége után kómába esett, és nem sokkal később szubdurális vérömleny következtében meghalt. Rövidesen követte a halálba édesanyja és a mérkőzés bírása is: a halálok mindkét esetben öngyilkosság. Mancini sokáig nem épült föl önváddal terhes depressziójából. A meccs következményeképpen a World Boxing Council a lehetséges menetek számát tizennégyről tizenkettőre maximálta.

A vers látszólag megtöri a kötet addigi (alternatív) történelmi koherenciáját, amely jobbra a harmincas évek női atlétikájáról vagy annak utóéletéről szóló újságcikkekből, hivatalos dokumentumokból, valamint a Joseph Cornell Marcel Duchamp-hoz/Rose Selavy-hez írt fiktív leveleiből merítette és alkotta meg töredékes mikrokozmoszának reáliáit – jórészt Dora/Heinrich Ratjennel, a nemzetiszocialista Németország különös sorsú interszexuális magasugrójával a főszerepben. Pusztá tematikai ellenpontozás volna az egyik leginkább sztereotipikusan maszkulin sportág történetéből kivenni egy tetszőleges példát, még ha az a példa igen szélsőséges is. „A mérkőzés” vers beszélője végig elfogulatlan elbeszélőként tálalja a tragikus kimenetelű történetet. Egyetlen egyes szám első személyű megnyilatkozás van a versben, mégpedig a legelején: „Amikor születtem...” Ez a megnyilatkozás valójában tüntető tapintatossággal vonja be a már megszólaltatott szövegek közé a szerző-figura szövegeit – és a szerző személyét is. Igen, Lesi Zoltán 1982. november 13-án született Gyulán. Kalandozó, lapozgató természetű olvasóknak ajánlott ezután rögtön a kötet utolsó előtti verséhez, „A harmadik” címűhöz ugrania – ahol is a megköltött szerzői alterego találkozik talán a folytonos perspektívaváltás révén is prizmaszerűen megsokszorozódó énjeivel. Aki viszont szeret sorrendben haladni, az egy újabb fiktív Joseph Cornell-levelel folytatja. „Nincs jobb a plátói / szerelem fehérmágiájánál” – írhatja a megköltött asszamlázs-művész alteregóval Lesi Zoltán.

A fenomenológiai tapasztalat, amelyet a kötet explikál: az erotikum, a szexualitás/nemiség, a sport és a politikum: természet- és társadalomtörténelmi kontinuum. Vagy még pontosabban: spektrum. A spektrumot az alkotói szeretet fehér mágiája eleveníti meg, ez ad költői hangot a talált sorsoknak, és fonja őket gondos kézzel finom szövetté. A szöveg anyagát viszont egy sajátos fekete mágia hozza létre. Ez a fekete mágia a természet- és társadalomtörténet mélyén munkál, munkája pedig szélsőséges tartalmakban manifesztálódik a felszínen. Ezek a szélsőséges események is a kontinuitás, a spektrum részei – még ha provizórikus végpontjai, néhol inverzei is. Provizórikusak, hiszen ki állíthatná, hogy az eddigi természet- és társadalomtörténet bármilyen értelemben is elért az extremitás fokozhatatlan fokáig – már ha akár kilátásban van ilyen egyáltalán. Lesi Zoltán kivételes könyve sem ítél erről – inkább befonja a szerző személyét is a finoman szőtt sorsszövetbe.